

Mikael Damberg: Tal vid Förintelsens minnesdag 2020

Talare
Mikael Damberg
Inrikesminister

Datum
28 januari 2020

Plats
Stockholm

1 Överlevande, excellenser, vänner.

Idag tänker jag på den syn som mötte de sovjetiska soldaterna, när de befriade Auschwitz-Birkenau för exakt 75 år sedan.

5

Den syn som mötte soldaterna när de klev förbi taggtråden och in på en plats med svältande människor och barn som lämnats att dö.

10 Bergen av lik, resväskor och ägodelar. Håret som rakats av. Resterna av gaskamrarna.

För varje steg soldaterna tog, såg de fler och fler av nazismen, antisemitismen och massmordets yttersta konsekvenser.

15 Soldaterna klev rätt in i civilisationens avgrund.

I dag 75 år senare deltar drygt 50 stats- och regeringschefer, däribland Stefan Löfven, vid en minnesceremoni på samma plats.

20 Statsministrarna kommer påminnas om hur långt mänskligheten kan falla.

Och de kommer gemensamt ställa krav på vår generations ansvar att föra insikterna och lärdomarna från Förintelsen vidare.

25 ***

Vid ceremonin i Auschwitz-Birkenau, liksom här ikväll och vid många minnestunder runt om i Sverige deltar det överlevande.

Jag vill rikta mig särskilt till er överlevande som deltar här och vid andra minnesceremonier runt om i landet. Till alla er som hjälpt Sverige att förstå vad som faktiskt skedde för 75 år sedan.

35 Leon Rytz överlevde Treblinka och kom till Sverige. Han berättade senare om lägervakten som sköt ihjäl en mor och hennes barn, för att bebisen inte slutade gråta.

Livia Fränkels har berättat för oss om hur det var att ta farväl av sin familj. Hur
40 hennes mor tvingades ifrån sina döttrar, på väg in i förintelseläget.

Den italienske Auschwitz-fången Primo Levi har sagt att;

”det är varken lätt eller behagligt att gräva i denna avgrund av ondska. (...) Man
45 är frestad att vända sig bort med en grimas och vägra att se och höra: men det är en frestelse som man måste motstå.”

Många överlevande har valt att berätta trots att ni tvingats gräva i en avgrund av ondska.

50

För mig är det den största insats som gjorts för att skydda kommande generationer från antisemitismen och dess yttersta konsekvenser.

55

Därför vill jag, å regeringens vägnar, rikta ett stort tack till er.

För med era berättelser har ni gjort Sverige till ett bättre land.

60 Nu är det vår tur, vårt ansvar, att ta deras vittnesmål vidare.

För vi måste konstatera att antisemitismen lever vidare.

65

Att den lever vidare i vår tid. I vårt Sverige.

Vi tvingas konstatera att många inte känner sig trygg som jude. När tjejer och killar inte vågar bära kippa eller davidsstjärna öppet. Inte kan uttrycka sin kultur och religion fritt.

Vi har sett hur synagogor attackeras, hur nazisters propaganda sprids på internet, hur den sprayas på judiska föreningslokaler.

Idag tvingas vi konstatera att antisemitismen lever i vänster- och högerextrema kretsar, att den finns i fundamentala islamistiska miljöer och bland människor som flytt till Sverige men växt upp med antisemitisk propaganda i sina hemländer.

Men också i de rum som ofta vill kalla sig fördomsfria.

80

De sprider hat och myter om judar, ifrågasätter Förintelsen, framhärdar med alternativa fakta, för att man inte längre ska kunna lita på vad som var sant. Det är samma strömningar som en gång möjliggjorde gaskamrarna som lever vidare i dag.

85

Just därför är hågkomsten av Förintelsen och kampen mot antisemitismen en envis, långsiktig strid som måste föras av varje generation.

90

Därför ska Sverige fortsätta se till att våra barn får besöka Förintelsens minnesplatser.

Så att de också får se taggtråden, resväskorna, namnen på barnen.

95

Därför ska vi fortsätta utbilda lärare och fler offentligt anställda om Förintelsen. Och därför ska ett museum om Förintelsen öppnas i Sverige.

Så att fler – här och i framtiden – ska få samma erfarenheter som stats- och regeringscheferna som besöker Auschwitz idag.

100

Men det räcker inte med vad vi gör i Sverige.

En gång drev vi frågan om en internationell minnesdag för Förintelsen i FN. Och nu är det hög tid för nästa initiativ.

105

Antisemitismen är ett gift som också sprider sig utanför Sveriges gränser. Därför har statsministern bjudit in stats- och regeringschefer, forskare och civilsamhället till Malmö i oktober.

110 Så att vi gemensamt kan ta nya steg framåt i kampen för hågkomst av
Förintelsen och mot antisemitismen.

Och valet av Malmö som plats för forumet är symboliskt viktigt. Judar som
flydde över Öresund landsteg i Malmö. Och situationen avseende antisemitism i
115 Malmö är allvarlig.

Det är inget vi blundar för. Det är något vi ska adressera med beslutsamhet.

120 Att vi högtidlighåller Förintelsens minnesdag var inte alltid självklart. Det
krävdes initiativ och det krävdes ansträngningar.

Liknande initiativ och ansträngningar kommer behövas av oss, av nästa
125 generation och av nästnästa.

Det är vår skyldighet att minnas.

När vi ser hur det går att ironisera över barn som just omkommit i en flygkrasch.
130 När vi ser brandbomber kastas mot en synagoga.

När vi ser hur nazister öppet skriker ut sitt hat, hur de hotar judar och
oliktänkande.
135

När riksdagsledamöter kan ifrågasätta judars svenskhet.

När vi ser hur det går att ironisera över barn som just omkommit i en flygkrasch.
140 När vi ser brandbomber kastas mot judiska lokaler eller en flyktingförläggning.

När vi ser hur nazister öppet skriker ut ditt hat mot judar, muslimer eller
homosexuella.

145 Minns då hur det började.

Vad det ledde till. Hur normförskjutningen fungerade. Hur avhumaniseringen fungerade.

150

Vi kan aldrig ta för givet att vi inte hamnar där igen. Men precis som Hédi Fried sätter jag mitt hopp och min tilltro till att de goda krafterna överväger.

Jag sätter mitt hopp till oss som samlats här ikväll.

155

Jag sätter min tilltro till att vi mobiliserar tillräckligt, för att det nu och i framtiden aldrig ska sluta som det gjorde då.

Att ha delat den här minnesstunden med er ikväll, sett ljusen på Raoul Wallenbergs torg och här i synagogan, hört berättelserna, det stärker mig i den övertygelsen.

160

Tack.

165

Källa

<div>Manuskript hämtat från regeringen.se (2025-05-28)</div>

Taggar

2020, 2020-tal, Förintelsens minnesdag, Man, Socialdemokraterna

170

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/mikael-damberg-tal-vid-forintelsens-minnesdag-2020>

175

180

185